

รายงานองค์ความรู้ที่มีการจัดการเพื่อให้เกิดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
ประจำปีงบประมาณ 2563

การให้บริการทางการแพทย์ เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ พร.

กรมแพทยทหารเรือ

รายงานองค์ความรู้ที่มีการจัดการ
เพื่อให้เกิดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

การให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ พร.

จัดทำโดย

กรมแพทย์ทหารเรือ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

การให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ พร. หน่วย กรมแพทย์ทหารเรือ

๑. ความสำคัญและความเป็นมา

ความสำคัญและความเป็นมาของวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ระบุเหตุผล ความจำเป็น ปัญหาหรือความต้องการ ความเป็นมาและเส้นทางการพัฒนาของ ผลงาน/นวัตกรรม หรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่นำเสนอ

๑.๑ ความสำคัญ/เหตุผล

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ด คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเติบโตอย่างรวดเร็วของจำนวนผู้สูงอายุที่เกิดจากหลายปัจจัย จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (WHO) ได้มีการคาดการณ์ว่า จำนวนประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๓ ต่อปี สำหรับประเทศไทยจำนวนผู้สูงอายุมีอัตราการเติบโตเป็นอันดับสามในทวีปเอเชียรองมาจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น จากข้อมูลสถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ในปี ๒๕๖๑ มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น ๑๐,๖๖๖,๘๐๓ คน คิดเป็น ๑๖.๐๖ เปอร์เซ็นต์ จากประชากรทั้งหมดของประเทศ จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว ส่งผลต่อการเกิดภาระพึ่งพิงทั้งจากครอบครัวของผู้สูงอายุและสวัสดิการของรัฐ ในขณะที่การให้บริการของภาครัฐยังมีความจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ นับเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

๑.๒ ความเป็นมาและแนวทางการพัฒนา

พันธกิจหนึ่งของ พร. คือ การให้บริการสุขภาพแก่กำลังพลและครอบครัวกองทัพเรือเป็นหลักและสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการรักษาพยาบาลประชาชน นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พร.ให้บริการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ในรูปของ “ชมรมผู้สูงอายุ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เกษียณอายุ ทร. มีพื้นที่สำหรับการพบปะ พูดคุย รวมทั้งการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ

ต่อมาในปี ๒๕๕๙ พร.ได้ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ และวางแผนการจัดบริการทางการแพทย์ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ พร. พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่ ๒

พัฒนาความเป็นเลิศด้านการแพทย์ ตัวชี้วัด HQ093 ร้อยละความสำเร็จของการจัดบริการสุขภาพผู้สูงอายุกองทัพเรือ พร.ได้จัดตั้งคณะกรรมการ ๒ คณะ ๑) คณะกรรมการพัฒนาความเป็นเลิศด้านการแพทย์สาขาเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ๒) คณะกรรมการบริหารการดูแลผู้สูงอายุ ทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีการจัดทำแผนแม่บทผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๙ กิจกรรมหลัก ที่มีการบูรณาการกับงานประจำ ครอบคลุมกับผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง ดังนี้

๑. ชมรมผู้สูงอายุ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมให้กับผู้เกษียณอายุ ทร. ครอบครัว และประชาชน ใน รพ.ทหารเรือกรุงเทพ พร. รพสมเด็จพะนางเจ้าสิริกิติ์ พร. และ รพ.อาภากรเกียรติวงศ์ รพ.สส.

๒. การจัดตั้ง พุฒเวชโฮมแคร์ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ใน ปี ๒๕๖๐ เป็นนโยบายของ ผบ.ทร.ปี ๒๕๕๙ ด้านทั่วไป ข้อ ๕ การพัฒนาระบบงานด้านสวัสดิการกำลังพลให้สามารถตอบสนองผู้รับบริการทั้งกำลังพลประจำการนอกราชการและประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสวัสดิการแก่กำลังพลทร.ที่ครอบครัวไม่พร้อมให้การดูแล และสุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการอยู่ตามลำพังโดยไม่มีที่พึ่งพิง และ ทร.ได้มอบหมายให้ พร.เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

๓. ในปี ๒๕๔๙ ริเริ่มการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ให้ผู้ป่วยที่ได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ในปี ๒๕๕๙ ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเครื่องมือแพทย์ต่อคุณภาพการดูแลต่อเนื่องที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระ.และจัดทำเป็นผลงานวิจัย R2R ต่อมาในปี ๒๕๖๒ จัดโครงการศูนย์ปันน้ำใจแพทย์นารี มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการจัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อการดูแลผู้สูงอายุต่อเนื่องที่บ้าน โดยมีระบบพยาบาลเยี่ยมบ้านประเมินติดตามให้คำแนะนำ

๒. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ด้านการจัดการความรู้

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผลงาน/นวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ อย่างชัดเจน สอดคล้องกับปัญหา, ความต้องการ

๒.๑ วัตถุประสงค์ของวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

๑. เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุครอบคลุมทุกกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้มีสุขภาพดี กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน และกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง
๒. เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจของผู้เกษียณอายุ ทร .ครอบครัว และประชาชน
๓. เพื่อสร้างศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ๒๔ ชั่วโมง สำหรับผู้เกษียณอายุ ทร. ที่ไม่มีครอบครัวหรือครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแล
๔. เพื่อพัฒนาระบบธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับผู้สูงอายุโรคเรื้อรังเพื่อการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน

๒.๒ เป้าหมายของ วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

๑. ระบบการให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ครอบคลุมกับผู้สูงอายุทุกกลุ่ม
๒. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรม
๓. ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ มีมาตรฐาน
๔. คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยอยู่ในเกณฑ์ดี
๕. คุณภาพชีวิตของผู้ดูแลที่เพิ่มขึ้น
๖. การลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ของผู้สูงอายุและครอบครัว
๗. ความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์

๓. กระบวนการผลิตผลงาน

กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงานของวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ระบุกระบวนการ หรือวิธีการในการผลิต การนำไปใช้ และการพัฒนาผลงานโดยมีขั้นตอนต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

๓.๑ การออกแบบผลงาน/ นวัตกรรม

พร. ได้ออกแบบระบบการรายงานผลการตรวจสุขภาพรายบุคคลของกำลังพลกองทัพเรือ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

๑. ชมรมผู้สูงอายุ

รพ.ทหารเรือกรุงเทพ พร., รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. และ รพ.อาภากรเกียรติวงศ์ รฐ.สส.มีการออกแบบงานในลักษณะโครงการ ที่ใช้พื้นที่ของโรงพยาบาลเป็นที่พบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย การให้ความรู้ด้านสุขภาพ การจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น สวดมนต์ นั่งสมาธิ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามแนวคิดของ Pender NJ ประกอบด้วยพฤติกรรม ๖ ด้าน

ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสุขภาพ กิจกรรมและการออกกำลังกาย โภชนาการ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การเจริญทางจิตวิญญาณ และการจัดการกับความเครียด

๒. พณเวชโฮมแคร์

รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ พร. กำหนดกลไกเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยการแต่งตั้ง คณะกรรมการกิจการการบริการผู้สูงอายุ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมในด้านโครงสร้าง อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมในการให้บริการ ด้านบุคลากร และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง โดยปรับปรุงอาคารอุบัติเหตุ -ฉุกเฉิน หลังเก่า พื้นที่ชั้นล่างปรับปรุงเป็นศูนย์จำหน่ายเวชภัณฑ์และเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุและผู้ป่วยเรื้อรัง และเป็นพื้นที่ส่วนกลางเพื่อให้ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ใช้ทำกิจกรรม พื้นที่ชั้น ๒ ปรับปรุงเป็นสถานบริบาล มีการจัดโครงสร้างองค์กร โครงสร้างการบริหาร รูปแบบการให้บริการ ด้านบุคลากรมีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะตำแหน่ง และหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ดูแล โดยผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ ของ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ พร. ที่อ้างอิงจากหลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง ภายใต้ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ ๖) โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และการกำหนดมาตรฐานการให้บริการสถานบริบาลผู้สูงอายุ ที่คณะกรรมการฯ จัดทำขึ้น

๓. ศูนย์ปันน้ำใจแพथย์นาวิ

ในปี ๒๕๔๙ แผนกเยี่ยมบ้าน รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พร. มีเครื่องมือแพทย์ที่ได้จากผู้ป่วยที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้แล้วนำมาบริจาค จึงได้ทำการรวบรวมเครื่องมือแพทย์เหล่านี้มาหมุนเวียนให้ผู้ป่วยที่มีความจำเป็นต้องใช้ ยืมไปใช้ที่บ้าน แต่เครื่องมือแพทย์ที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอกับผู้ป่วยที่มารับบริการ และเครื่องมือแพทย์บางชิ้นมีการชำรุดเสียหายจากการหมุนเวียนใช้ของผู้ป่วยแต่ละราย รวมถึงมีข้อร้องเรียนจากผู้ป่วยว่าเครื่องมือแพทย์มีสภาพเก่า สกปรก และไม่พร้อมใช้งาน เนื่องจากขาดระบบ การรับ การตรวจเช็ค ของการทำความสะอาดและจัดเก็บ

จากปัญหาในการดำเนินงานในปี ๒๕๔๙ จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเครื่องมือแพทย์ที่มีคุณภาพที่จะทำให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุโรคเรื้อรังมีความต่อเนื่อง ในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ซึ่งเป็นนวัตกรรม พัฒนาระบบผสมผสานตั้งแต่ Hospital Based ถึง Community Based ที่จะช่วยลดจำนวนวันนอน ในโรงพยาบาลของผู้สูงอายุโรคเรื้อรังลง โดยการสนับสนุนให้ผู้ป่วยและญาติสามารถดูแลอย่างต่อเนื่อง ที่บ้านได้เอง เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน และลดค่าใช้จ่ายลง รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้มาจากการศึกษาผลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการเครื่องมือแพทย์ในโรงพยาบาล ของ กระทรวงสาธารณสุข นำมาออกแบบระบบการจัดการเครื่องมือแพทย์จำนวน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การหา สถานที่จัดเก็บ ๒) ทำบัญชีจำนวนเครื่องมือแพทย์ ๓) กำหนดวิธีการทำความสะอาดเครื่องมือแต่ละชนิด ๔) การสร้างระเบียบการยืม-คืน ๕) การสร้างคู่มือการใช้ และการบำรุงรักษาเครื่องมือ สำหรับเจ้าหน้าที่ และคู่มือการใช้สำหรับผู้ป่วยและผู้ดูแล ๖) กำหนดแนวทางการซ่อมบำรุง จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วย

ในปี ๒๕๖๒ มีการนำผลการวิจัยรูปแบบการจัดการเครื่องมือแพทย์ที่มีคุณภาพที่จะทำให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุโรคเรื้อรังมีความต่อเนื่อง ร่วมกับการประชุมคณะทำงานเพื่อทบทวนผลการดำเนินการ การศึกษาดูงานเรื่องการให้บริการผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องที่ศูนย์ส่งเสริมมิตรภาพบำบัดเพื่อนช่วยเพื่อน และ ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุชลประทาน เมื่อ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้มาเป็น แนวทางในการออกแบบธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์ “ศูนย์ปันน้ำใจแพथย์นาวิ” ซึ่งมีการกำหนดภารกิจ โครงสร้างองค์กร บทบาทหน้าที่ของบุคลากร ระบบการให้บริการยืมพัสดุ การคืนพัสดุ การจัดหาอะไหล่ ซ่อมอุปกรณ์ทางการแพทย์ การรับบริจาค และมีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริการ

๓.๒ การดำเนินงานตามกิจกรรม

๑. ชมรมผู้สูงอายุ

จัดโครงการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ โครงการจิตอาสาสุขใจ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของ รพ.ทหารเรือกรุงเทพ พร. และชมรมผู้สูงอายุ รพ.อาภากรเกียรติวงศ์ จุฬ.สส. กิจกรรมประกอบด้วย การตรวจคัดกรองภาวะสุขภาพ การให้ความรู้ด้านสุขภาพ กิจกรรมทางศาสนา การออกกำลังกาย สำหรับ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. มีการขยายกลุ่มเป้าหมายของผู้สูงอายุที่เป็นประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.พลูตาหลวง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของการให้บริการสุขภาพที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วม

๒. พถุณเวชโฮมแคร์

เปิดให้บริการเมื่อ ปี ๒๕๖๐ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๒ เตียง ด้านบุคลากร มีพยาบาลวิชาชีพเป็นผู้จัดการ จำนวน ๑ คน ผู้ช่วยผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๐ คน การจัดอัตราค่าจ้าง อัตราส่วนระหว่างผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุ เท่ากับ ๑ : ๕ การประเมินการให้บริการตามมาตรฐานการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในศูนย์การให้บริการแบบพักค้าง ๕ องค์ประกอบ ๑๐ มาตรฐาน

๓. ศูนย์ปันน้ำใจแพทยนาวิ

วงรอบที่ ๑ เป็นการดำเนินงานจากงานประจำ ที่พยาบาลเยี่ยมบ้าน พบว่า ผู้สูงอายุและผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการจำหน่ายจากโรงพยาบาล ขาดอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จะนำกลับไปดูแลต่อที่บ้าน การจัดซื้อเครื่องมือใหม่มีราคาสูง จึงได้นำเครื่องมืออุปกรณ์ทางแพทย์เก่าที่มีผู้บริจาค มาหมุนเวียนให้ผู้ป่วยนำกลับไปใช้ที่บ้าน ซึ่งสามารถช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้ผู้ป่วยลง แต่เนื่องจากขาดระบบ ทำให้ เกิดปัญหาเครื่องมืออุปกรณ์ชำรุด สกปรก ไม่พร้อมใช้งาน

วงรอบที่ ๒ นำข้อมูลจากการดำเนินงานในวงรอบที่ ๑ มาวิเคราะห์ และพัฒนารูปแบบการจัดการเครื่องมือแพทย์ที่มีคุณภาพที่จะทำให้การดูแลผู้ป่วยสูงอายุโรคเรื้อรังมีความต่อเนื่อง โดยใช้ CQI และ R2R กำหนดผลลัพธ์และตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

วงรอบที่ ๓ จัดโครงการศูนย์น้ำใจแพทยนาวิ เปิดให้บริการที่ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า พร. เมื่อวันที่ ๘ ส.ค.๖๒ และ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. เมื่อวันที่ ๘ ส.ค.๖๒ โดยประยุกต์ผลลัพธ์จากการวิจัยในวงรอบที่ ๒ มากำหนดระบบธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์ ประกอบด้วย ๑) การจัดหาสถานที่จัดเก็บ ๒) การทำบัญชีเครื่องมือ ๓) การกำหนดวิธีทำความสะอาด ๔) ระเบียบการยืม-คืน ๕) คู่มือการใช้อุปกรณ์ ๖) การซ่อมบำรุง

๓.๓ ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

๑) ชมรมผู้สูงอายุ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเป็นระยะเวลา ๗ ปี ใน ๓ โรงพยาบาลหลักของ พร. และมีการพัฒนาการของการสร้างเครือข่ายจากภายนอก

๒) พถุณเวชโฮมแคร์ มีการจัดให้บริการแก่ผู้เกษียณอายุ ทร. ที่ครอบครัวไม่พร้อมให้การดูแล โดยมีผู้เกษียณอายุ ทร. ขอเข้ารับบริการอย่างต่อเนื่อง และอัตราการครองเตียงเต็ม จำนวน ๒๒ เตียง และมีการจองลำดับการขอเข้ารับบริการจำนวน ๒๐ ราย และไม่มีข้อร้องเรียนจากผู้รับบริการ

๓) ศูนย์ปันน้ำใจแพทยนาวิ มีการดำเนินงานทั้งใน รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า พร. และ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างส.ค. ๒๕๖๒ - ม.ค. ๒๕๖๓ มีการส่งมอบสิ่งอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้ผู้สูงอายุที่ขอรับบริการไปแล้ว ๒๘๔ ราย เป็นอุปกรณ์ทางการแพทย์ทั้งสิ้น ๖๔๘ รายการ โดยอุปกรณ์ฯ ที่มีความต้องการสูงสุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ เครื่องดูดเสมหะ ถังออกซิเจนเตียงผู้ป่วย เครื่องผลิตออกซิเจน และที่นอนป้องกันแผลกดทับ

๓.๔ การใช้ทรัพยากร

๑. ชมรมผู้สูงอายุ

ใช้พื้นที่ของ รพ.ทหารเรือกรุงเทพ พร. รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. และ รพ.อาภากรเกียรติวงศ์ รฐท.สส ในการจัดโครงการ บุคลากรที่ดำเนินโครงการในรูปของคณะทำงาน และได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก อบต.พลูตาหลวง

๒. พดุมเวชโฮมแคร์

ใช้อาคารอุบัติเหตุ-ฉุกเฉินของ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ มาปรับปรุงเป็นสถานบริบาล ๒๔ ชั่วโมง และศูนย์จำหน่ายเวชภัณฑ์และเครื่องใช้ที่จำเป็น ราคาถูก ในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยเรื้อรัง และอยู่ภายใน รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ พร. ซึ่งมีความสะดวกต่อการส่งต่อผู้ป่วยเข้ารับการรักษหากเกิดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพ

๓. ศูนย์ปันน้ำใจแพथย์นาวิ

การนำเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ผู้ป่วยบางรายที่หมดความจำเป็นในการใช้ หรือเสียชีวิต มอบให้กับโรงพยาบาล มาหมุนเวียนให้กับผู้ที่มีความจำเป็นแต่ขาดทุนทรัพย์ จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุและครอบครัวลง

๔. ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการ ผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ที่ได้รับ

๔.๑ ผลที่เกิดตามจุดประสงค์

ผลการดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ ๒.๑ ครบทุกข้อ ดังนี้

๑. มีระบบการให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุครอบคลุมทุกกลุ่ม
 ๒. มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้เกษียณอายุ พร. ครอบครัว และประชาชน ทั้งในพื้นที่กรุงเทพ และสัทธิบ จำนวน ๓ แห่ง
 ๓. มีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ๒๔ ชั่วโมง เพื่อการดูแลและฟื้นฟูสุขภาพของผู้สูงอายุ จำนวน ๑ แห่ง ที่มีจุดเด่น คือ อยู่ภายในโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ พร. ซึ่งสามารถส่งต่อผู้ป่วยในกรณีที่ต้องได้รับการรักษา ได้อย่างรวดเร็ว
 ๔. มีอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีสภาพพร้อมใช้ สำหรับหมุนเวียนให้แก่ผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เพื่อนำกลับไปใช้ที่บ้านเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย
- รายละเอียดตามข้อ ๔.๒

๔.๒ ผลสัมฤทธิ์ของงาน

Best Practice ของ พร. มีผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดที่กำหนดในข้อ ๒.๒ ดังนี้

๑. การให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ พร. ดำเนินการอย่างครอบคลุมกับผู้สูงอายุทุกกลุ่ม ได้แก่
 - ชมรมผู้สูงอายุ เป็นให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคแก่ผู้สูงอายุที่สุขภาพดี
 - พดุมเวชโฮมแคร์ เป็นให้บริการด้านการดูแลและฟื้นฟูสุขภาพ แก่ผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง ที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการรักษาจากแพทย์
 - ศูนย์ปันน้ำใจแพथย์นาวิ เป็นให้บริการด้านการดูแลและฟื้นฟูสุขภาพต่อเนืองที่บ้าน โดยครอบครัว

๒. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรม ผลการประเมิน พบว่า โครงการจิตอาสาสุขใจ ชมรมผู้สูงอายุ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระ. มีระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ ๘๐ โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ รพ.ทหารเรือกรุงเทพ พระ. มีระดับความพึงพอใจ ร้อยละ ๙๐ นอกจากนี้ชมรมผู้สูงอายุ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระ. มีการขยายกลุ่มเป้าหมายไปถึงประชาชน สร้างเครือข่ายการดำเนินงานและได้รับงบประมาณบางส่วนจาก อบต.พุดตาลทอง

๓. พดุมเวโฮมแคร์ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ ได้รับการประเมินตามมาตรฐานการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในศูนย์การให้บริการแบบพักค้างคืน

๔. ศูนย์ปันน้ำใจแพทย์นาวิ มีการประเมินผลในปี ๒๕๖๑

- คุณภาพชีวิตของผู้ป่วย ซึ่งประเมินจากการแบบวัดการกลับมารักษาซ้ำภายใน ๒๘ วันเนื่องมาจากความบกพร่องของเครื่องมือแพทย์ และแบบประเมิน Barthel Activities of Daily Living ก่อนและหลังยืมเครื่องมือแพทย์ ๙๐ วัน ผลการประเมิน พบว่า คุณภาพชีวิตอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ ๑๐๐

- คุณภาพชีวิตของผู้ดูแล ประเมินโดยใช้เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชื่อย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL BRIEF-THAI) ผลการประเมิน พบว่า คุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๗.๓

- สามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ของผู้สูงอายุและครอบครัว จำนวน ๔๑๐,๐๐๐ บาท

- ความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๙๔.๗

การติดตามประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการ ในปี ๒๕๖๓ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๙๘.๑ เนื่องจากมีความเห็นว่าศูนย์ปันน้ำใจแพทย์นาวิมีประโยชน์ ช่วยเหลือผู้ป่วยได้จริง อุปกรณ์ทางการแพทย์มีคุณภาพ ตรงต่อความต้องการของผู้ป่วย สิ่งที่คุณรับบริการแนะนำคือ ควรเพิ่มปริมาณอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้เพียงพอต่อจำนวนการขอรับบริการ

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. การปฏิบัติงานประจำของทีมพยาบาลเยี่ยมบ้าน ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพสุขภาพของผู้ป่วย ปัจจัยสำคัญคืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่มีราคาสูง ผู้ป่วยไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายได้ ทำให้ทีมงามร่วมกันคิดนำอุปกรณ์ทางการแพทย์เก่าที่ได้รับบริจาคมาหมุนเวียนให้ผู้ป่วยรายอื่น

๒. การดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันระหว่างสหสาขาวิชาชีพ

๓. การพัฒนางานประจำที่ใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ สามารถยกระดับความรู้ให้เป็นที่น่าเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้นโดยการใช้กระบวนการวิจัย เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ

๔. การแสวงหาเครือข่ายจากหน่วยงานภายนอก เช่นหน่วยงานภาครัฐ เอกชน จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการขยายผลไปยังภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

๕. ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จ ระบุบุคคล / หน่วยงาน / องค์กร หรือ วิธีการที่ช่วยให้งานประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพของผลงาน/นวัตกรรม

๕.๑ สิ่งที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จ

ปัจจัยภายนอก

๑. นโยบายของรัฐบาลด้านผู้สูงอายุ ให้มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักพิง และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว

๒. ยุทธศาสตร์และนโยบายของ ทร. ที่เน้นการพัฒนากระบวนการสวัสดิการกำลังพลให้สามารถตอบสนองผู้รับบริการทั้งกำลังพลประจำการ นอกราชการ และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายภาครัฐ ระดับท้องถิ่น และภาคประชาชน ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพ การดูแล และการฟื้นฟูสภาพของผู้สูงอายุในสังคม

ปัจจัยภายใน

๑. พร. มียุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการแพทย์ เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ที่มีความชัดเจน

๒. มีระบบและกลไกในการดำเนินงานที่ชัดเจน ได้แก่ การมีแผนจัดการความเป็นเลิศด้านผู้สูงอายุ อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารการดูแลผู้สูงอายุ กองทัพเรือ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๓. ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรให้ความสำคัญ และเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น สร้างขวัญและกำลังใจกับผู้ปฏิบัติงาน และให้เกียรติกับภาคีเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชน

๔. พร. มีผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ทั้งสาขาแพทย์ และพยาบาล สำหรับเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงาน

๕. มีระบบพยาบาลเยี่ยมบ้านในการติดตาม ประเมิน เป็นที่ปรึกษา แก้ไขปัญหาให้แก่ผู้สูงอายุ ครอบครัว และผู้ดูแลในการนำเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ไปใช้ที่บ้าน

๖. บทเรียนที่ได้รับ

บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned) ระบุข้อสรุป ข้อสังเกต /ข้อเสนอแนะ และข้อควรระวัง ที่เป็นแนวทางในการนำผลงานไปใช้/พัฒนาต่อ หรือดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

๖.๑ การระบุข้อมูลที่ได้รับจากการผลิต และการนำผลงานไปใช้

ข้อสรุป

การให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ของ พร. ที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุทุกกลุ่ม เป็นผลจากการวิเคราะห์องค์ความรู้สำคัญ นำมาจัดทำแผนการจัดการ ความเป็นเลิศด้านผู้สูงอายุ กรมแพทย์ทหารเรือ กำหนดกิจกรรมย่อยที่ต้องดำเนินการ โดยมียุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดเครื่องกำกับการดำเนินงาน มีการสร้างกลไกการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ๒ คณะ คือ คณะทำงานสาขาเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ และคณะกรรมการบริหารการดูแลผู้สูงอายุ พร. คณะกรรมการมาจากสหสาขาวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล และอาจารย์พยาบาล การสร้างเครือข่ายจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน อาทิ อบต. อบจ. ที่ให้งบประมาณสนับสนุน ประชาชนที่มี

จิตศรัทธาให้การบริจาคอุปกรณ์ทางการแพทย์ ทำให้การดำเนินงาน บรรลุตามนโยบายของ ทร. ที่ต้องการให้สวัสดิการแก่ผู้เกษียณอายุและครอบครัว บรรลุยุทธศาสตร์ของ พร. ที่ต้องการเป็นเลิศด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ และเป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ ของรัฐบาลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ

๑. รพ.ทหารเรือกรุงเทพ พร. และ รพ.อาภากรเกียรติวงศ์ ฐท.สส. ควรเรียนรู้กระบวนการดำเนินงาน ชมรมผู้สูงอายุ ของ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. ที่สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาครัฐในระดับท้องถิ่น ขยายการดำเนินงานไปสู่ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการออกแบบและการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาล ที่เน้นให้มีการประสาน ประโยชน์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๒. การบริจาคอุปกรณ์ทางการแพทย์จากผู้มีจิตศรัทธา มีจำนวนมาก จำเป็นต้องหาพื้นที่สำหรับการ จัดเก็บที่มีความเหมาะสม และสะดวกต่อการให้บริการ

๓. การดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งมาจากบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นงาน ที่เพิ่มเติมจากงานปกติ และเป็นภาระรับผิดชอบที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร.ควรหางบประมาณสำหรับ เป็นค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจที่จะดำเนินการต่อไป

ข้อระวัง

๑. การใช้งาน Application การรายงานผลการตรวจสุขภาพรายบุคคลของกำลังพล ทร. ต้องเป็น เจ้าของข้อมูล โดยต้องมีการระบุตัวตน (Login) ก่อนใช้งาน และต้องออกจากระบบ (Logout) เมื่อเสร็จสิ้นการใช้งานทุกครั้ง เพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล

๒. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านสุขภาพ ต้องมีจริยบรรณ และไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้ผู้อื่น ทราบ ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล หรือ ผู้ควบคุมข้อมูลตาม พรบ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ปี พ.ศ.๒๕๖๒

แนวทางการพัฒนา

คณะทำงานสาขาเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ พร. อยู่ระหว่างการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ความสามารถของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ ในการสร้างความรู้และจัดทำสื่อ โดย อาศัยบุคลากรหลากหลายวิชาชีพ อาทิ แพทย์ พยาบาล อาจารย์ พยาบาล นักกายภาพ ขณะเดียวกัน ก็ใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการกลั่นกรองความรู้ เพื่อให้ ความรู้ที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องเชื่อถือได้ ซึ่งผลลัพธ์การดำเนินการจะช่วยส่งเสริมให้ธนาคารอุปกรณ์ ทางทางการแพทย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากผู้ดูแลจะสามารถใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่บ้านได้อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งจะลดจำนวนครั้งของการกลับเข้ามารักษาในโรงพยาบาลของผู้สูงอายุได้

๗. การเผยแพร่ผลงาน

การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ ระบุข้อมูลที่ให้เห็นร่องรอยหลักฐานการเผยแพร่ ผลงาน/ นวัตกรรม และการยกย่องชมเชย

๗.๑ การเผยแพร่

ศูนย์ป็นน้ำใจแพทย์นาวีมีการเผยแพร่ โดยการประชาสัมพันธ์ทางหนังสือพิมพ์ แนวหน้า Online เมื่อ ๒๓ มิ.ย.๖๓ และ ผ่านภาคีเครือข่าย ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมมิตรภาพบำบัดเพื่อนช่วยเพื่อน ศูนย์การแพทย์ ปัญญานันทภิกขุชลประทาน และศูนย์ป็นน้ำใจสาธิต ซึ่งสนับสนุนระบบธนาคารอุปกรณ์ในพื้นที่ จ.ตราด

๗.๒ การยอมรับ

๑. ชมรมผู้สูงอายุ ของ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอก โดย ประธานชมรม ได้รับเชิญจาก อบจ.ชลบุรี เป็นวิทยากรอบรมในโครงการก้าวอย่างมีคุณค่า สูงวัย อย่างมีความสุข โดยมีเครือข่ายผู้สูงอายุ ๑๑ อำเภอ ในจังหวัดชลบุรี รวม ๒๐๐ คน เข้าร่วมโครงการ

๒. ชมรมผู้สูงอายุ ของ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร. ได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดโครงการ จาก อบจ.ชลบุรี

๓. คณะอนุกรรมการศูนย์ความเป็นเลิศผู้สูงอายุ รพ.ตำรวจ ขอเข้าศึกษาดูงาน พณฯเวชโหมแคร์ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า พร.เมื่อ ๗ ส.ค.๖๒

๔. คณะสาธารณสุข วิทยาเขตสกลนคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และพยาบาลเยี่ยมบ้าน รพ.ชลบุรี เข้าศึกษาดูงานระบบศูนย์ป่นน้ำใจแพथ์นาวิ เมื่อวันที่ ๒๕ ก.พ.๖๓

รายการเอกสารหลักฐานประกอบ
รายงานองค์ความรู้ที่มีการจัดการเพื่อให้เกิดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ
เรื่อง การให้บริการทางการแพทย์เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ พร.

หมายเลขเอกสาร	ชื่อเอกสาร
๑.๑.๑	มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
๑.๒.๑	แผนยุทธศาสตร์ พร.พ.ศ.๒๕๖๒ - ๒๕๖๔
๑.๒.๒	ภาพกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ
๑.๒.๓	แผนการจัดการความเป็นเลิศด้านผู้สูงอายุ
๓.๑.๑	โครงการกิจการการบริบาลผู้สูงอายุ
๓.๑.๒	โครงการศูนย์ป็นน้ำใจแพทยนาวิ
๓.๒.๑	รายงานการวิจัยการจัดการเครื่องมือแพทย์
๓.๒.๒	CQI ศูนย์ป็นน้ำใจแพทยนาวิ
๓.๒.๓	ระบบธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์ รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พร.
๓.๒.๔	งบประมาณสนับสนุนจาก อบต.พุดตาลหวง
๔.๒.๑	รายงานการวิจัยการจัดการเครื่องมือแพทย์
๖.๑.๑	โครงการวิจัยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ดูแล
๗.๑.๑	ภาพกิจกรรมศูนย์ป็นน้ำใจแพทยนาวิ
๗.๒.๑	ภาพกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ พร.
๗.๒.๒	ภาพกิจกรรมพฒณเวช
๗.๒.๓	ภาพกิจกรรมศูนย์ป็นน้ำใจแพทยนาวิ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการจัดการความรู้ พร.
กองวิทยาการ ศูนย์วิทยาการ กรมแพทยทหารเรือ